

Црпій Моїсеєнко пройшов фронтовий шлях Великої Вітчизняної війни від Тули до Праги. За випадком долі, історія двічі пов'язала його життя з нашим містом. Вперше, коли він у 44 році звільняв Рівне від фашистських окупантів, вдруге - коли тут оселився. У свої 89 років ця людина сповнена ентузіазмом, жваво розповідає про військові події, нібито усе було вчора. Напередодні святкування Дня Перемоги колишній командир мінометного взводу гортає сторінки своїх фронтових мемуарів.

- Ви народилися на Кубані, саме там вас застала війна. Як усе починалося?

- Повістку на фронт отримав у жовтні 41-го, якраз у день свого народження. А перше бойове хрещення прийняв одразу, шойно закінчив військово-училище. Отримавши звання лейтенанта, з товаришем добрався у військову части-

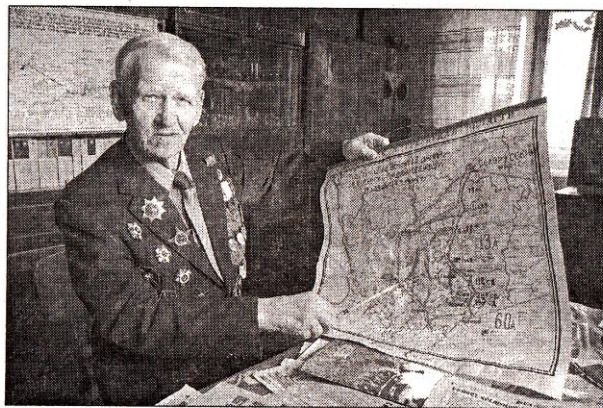
ну в районі міста Бельов. Дорогою нас помітили два німецьких винищувача та почали в повітрі робити захід, щоб обстріляти. Друг крикнув мені: "Лягай!". Пам'ятаю, як кулі з "Мессершмітта" прошили землю в метрі від голови. Пілот зробив настільки низький захід над землею, що я навіть роздивився риси його обличчя, це була якась посмішка, не вже вбивство собі подібних може приносити задоволення - подумав тоді я. Після цього фашисти вирішили, що ми мертві й більше не стріляли.

- Ви брали участь у визволенні Рівного від фашистських окупантів, а зараз навіть живе на вулиці Соборна, саме в тому районі, який і обстрілювали з мінометів.

- За визволення Рівного отримав орден Червоної зірки. Наша дивізія знаходилася у складі 13-ї Армії Українського фронту, я командував мінометним взводом. На Луцько-Рівненський напрямок нас перекинули з білоруського фронту. До міста ми наближались зі сторони Костополя, тому змушені були форсувати річку Горинь. На щастя, на місці переправи був паром, який німці не знищили, але залишили на іншому березі. Щоправда, в деревах на тому березі фашисти залишили засідку, а паром був лише приманкою, довелося накрили їх мінометним вогнем. До околиць міста Рівне ми добралися 1 лютого та одразу зайняли дуже вигідну позицію на пагорбі, де на той час знаходилося єврейське кладовище. Місто з цієї точки дуже гарно проглядалося. Уранці ми приготували міномети до бою та добре замаскувалися. Заздалегідь я визначив об'єкти, де була найбільша дислокація фашистів, і шойно розвидніло, ми відкрили мінометний вогонь. Німецькі війська рухалися по нинішній вулиці Соборна у напрямку міста Дубно.

А зараз я мешкаю неподалік органного залу, цей район я колись і обстрілював. У той час це була околиця міста. Відступ німцям обмежували боло-

МІНОМЕТНИК МОІСЕЄНКУ ОБСТРІЛЮВАВ ВУЛИЦЮ, НА ЯКІЙ НИНІ ЖИВЕ

та, які були в районі нинішнього торгового ринку Дикий та стадіону Авангард. За межами міста розбиті німецькі частини намагалися об'єднатися, але на заваді стали тувинські кавалеристи. Кіннота, озброєна шаблями, була дуже мобільною, тому напрочуд швидко наздоганяла та оточувала німецьку піхоту. Визволивши Рівне, наша дивізія вирушила в напрямку Луцька.

- Більше шістдесят років ви носите в грудях шматок німецького осколку, де, коли і як вас було поранено?

- Трапилося це в Німеччині під час форсування річки Бобер. Ми готували вогневу позицію на березі річки, усе було нібито тихо, але з іншого берега за нами велось спостереження. Тому шойно німці побачили військового в офіцерській формі, навіть не пошкодували снаряду та раптом вистріляли. Після вибуху мені здалося, ніби в бік вдарилася гілка дерева, проте, це, як

виявилось, був уламок снаряду. Осколок пронизав ліву легеню і це спричинило внутрішній крововилив, легені заповнювалися кров'ю, медсестри проштрикнули бік шприцом та видалили кров, але через велику втрату крові довелося робити переливання. Кров для цього дала мені якась москвичка, тому після цього частково вважаю себе ще й москвичем.

- Андрію Костянтиновичу, знаю, що свої бойові шляхи ви ретельно описуєте у власних мемуарах. Власноруч склали мапу наступу. А де ви зустріли перемогу?

- Хочу сказати, що вже років двадцять пишу свої мемуари. Окрім власних спогадів, збираю матеріали, які стосуються історії нашої дивізії. Був би дуже задоволений, якби знайшлася людина, яка б відредагувала їх. Хочу надрукувати ці рукописи, хоча б у вигляді невеличкої книжечки. А стосовно кінця війни, то мій подальший

шлях до Німеччини пролягав через Польщу. У квітні 45-го ми прямували на Берлін, а кінцевою точкою бойового шляху було чеське місто Карлови-Вари. А вже після перемоги зворотній шлях нашої дивізії проходив тим самим знайомим маршрутом, яким ми і наступали. Тому одразу після війни, коли в серпні 46-го нашу дивізію розформували, я опинився на Рівненщині.

- Як зараз живеться ветерану? Чи турбують побутові проблеми?

- Роки вже не ті, трохи здаю, але дуже добре, що до мене приходять жіночка - соціальний працівник, яка мені готує. Якось виникла проблема - у квартирі відключили газ, а цього не очікував. Сталося так, що я хворів, і тому нікому не відкривав двері. Сусіди десь відчували запах газу, та вирішили, що я не вимкнув його, ще й двері не відчиняю. Тоді мені довелося навіть електричну плитку придбати, щоб готувати їсти, адже мешкаю один. Ось такі бувають життєві казуси, коли хворієш. Тоді і виходить, що головна проблема - це здоров'я. Нібито це не так давно було 12 ветеранів - визволителів Рівного, але час летить дуже швидко, ветеранів - Великої Вітчизняної залишається все менше і менше. Тому і тих, хто визволяв обласний центр Рівненщини, зараз у живих залишилося лише троє. Історія міста Рівне й моє життя тісно пов'язані, тому просто вважаю своїм обов'язком піти на парад 9 травня.

Олександра ГОСТРОЗІР